

KOJENÍ, KONTRAINDIKACE KOJENÍ, SLOŽENÍ MATEŘSKÉHO MLÉKA

Kateřina Slabá

Pediatrická klinika

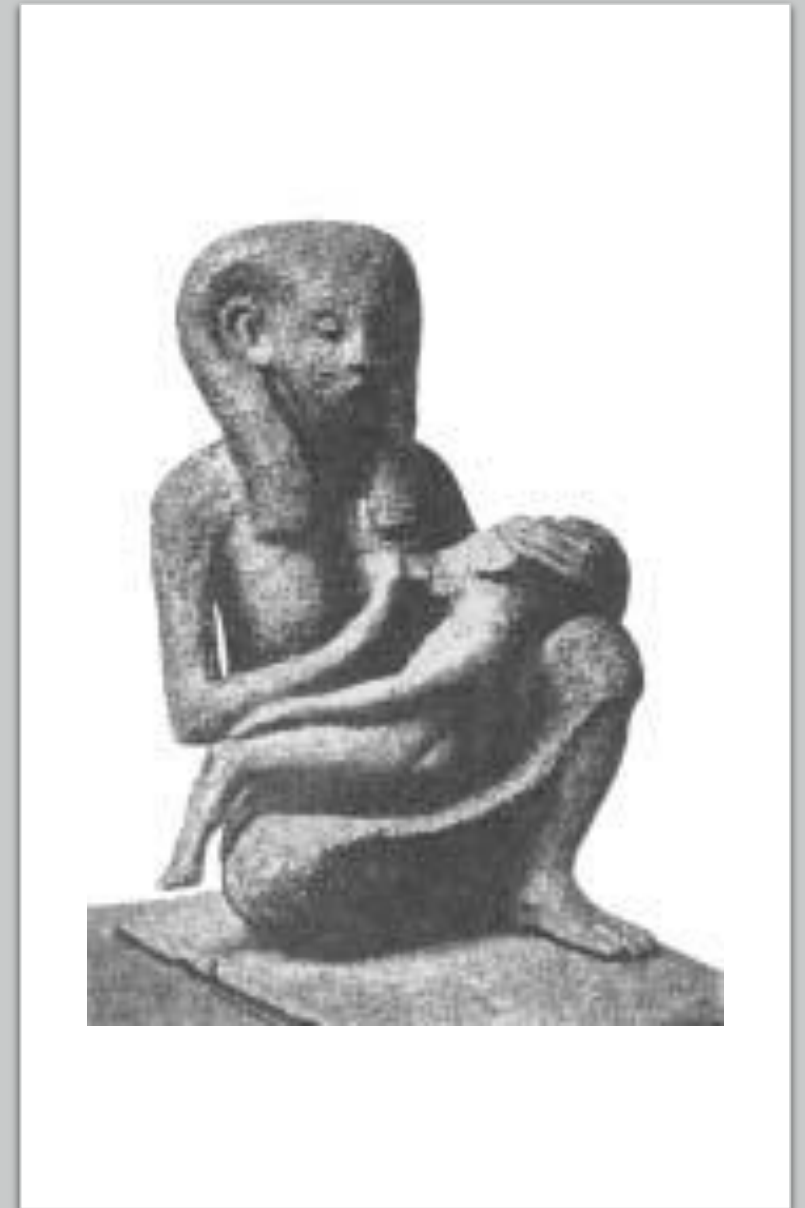
LF MU a FN Brno

Unicef

TROCHU historie...

- Již 3000 let před naším letopočtem vznikaly první dokumenty, které se zabývaly výživou dětí
- **Starověk a středověk** – nájemné kojné, MM jako lék na kašel, střevní obtíže a oční nemoci.
- **18. stol.** - kojení = úloha chudých
- **19. stol** – propagace kojení lékaři a porodními asistentkami, kojení = svatá povinnost

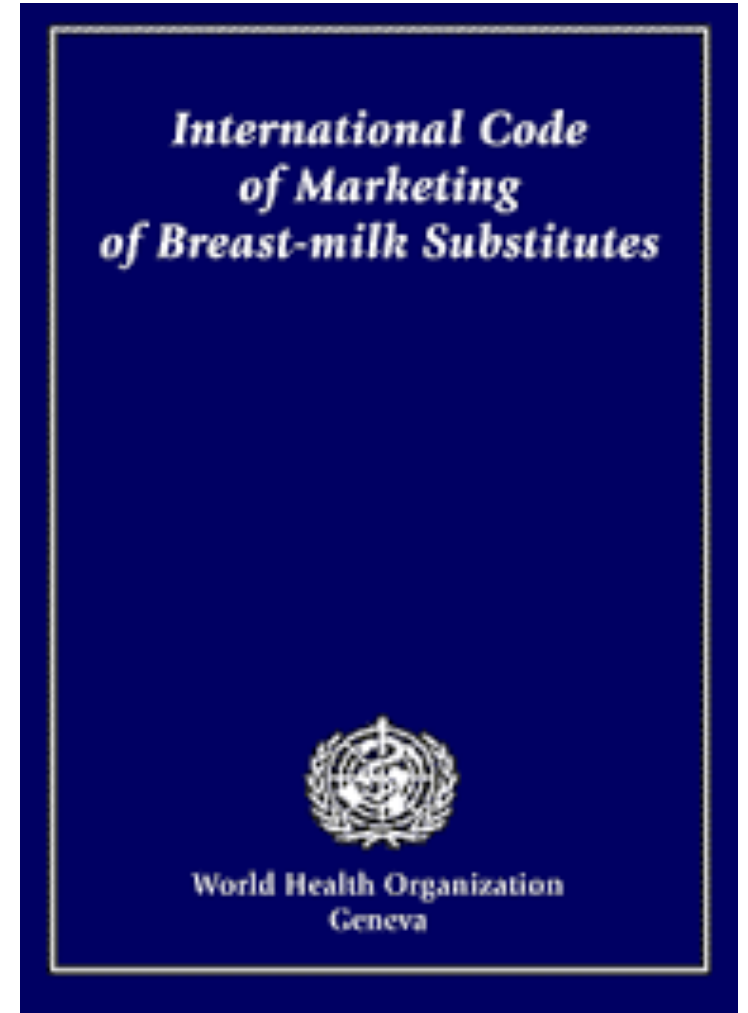
.....

- **r. 1867** Henri Nestlé – první umělá sušená mléčná výživa zvyšuje se tlak komerčního trhu ze strany výrobců náhrad mateřského mléka, agresivní propagace
- **zač. 20. století** – propagace kojení vídeňským ministerstvem vnitra, nedostatek kvalitních potravin, úmrtnost kojených dětí 7x nižší
- **od r. 1987** není v ČR dovoleno na doporučení WHO, aby dítě kojila cizí žena, zakládány banky MM

MEZINÁRODNÍ KODEX MARKETINGU NÁHRAD MATEŘSKÉHO MLÉKA (*1981)

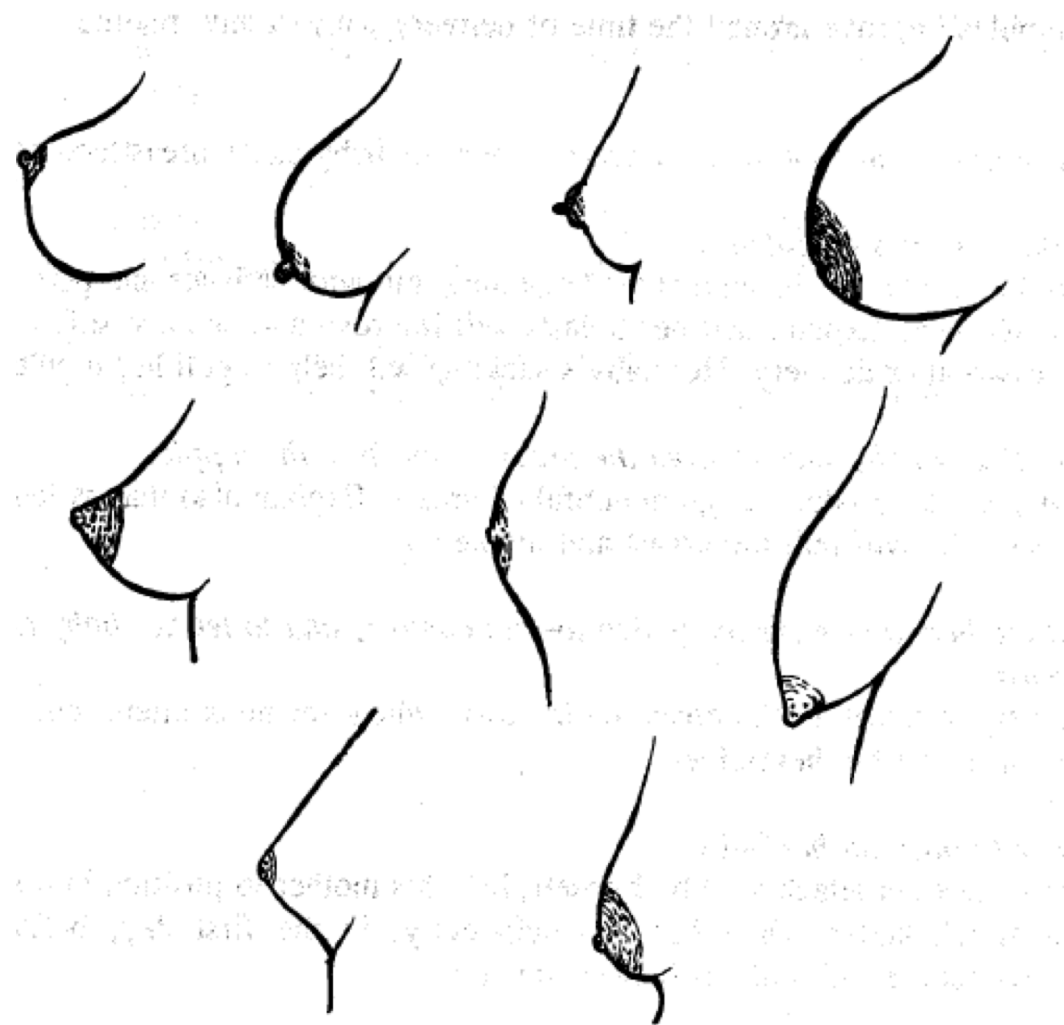
- Soubor doporučení WHO k regulaci marketingu
  - kojeneckých lahví, saviček, dudlíků
  - veškerých náhrad mateřského mléka (umělá kojenecká výživa, voda, čaje, kaše, příkrmy...)
- Nezakazuje produkty vyrábět, zakazuje však jejich reklamu, propagaci, vzorky zdarma...
- Nástroj podpory, ochrany a prosazování kojení
- Cíl = bezpečná a vhodná výživa kojenců a malých dětí

KOJENÍ – PRÁVO DÍTĚTE i MATKY

(úmluva o právech dítěte z roku 1991)

- Optimální způsob výživy dítěte v prvních měsících života
- Mateřské mléko plně zajistí dodávku potřebných živin a vody
- Splňuje jak výživové, tak emoční potřeby dítěte
- 98% žen je schopno kojit
- Součást našeho **Národního programu podpory zdraví** a součástí **preventivních programů** pro 21. století.

JAK ŽENY KOJÍ V RŮZNÝCH ZEMÍCH EVROPY

Po roce kojené děti:

- ČR 15%
- Norsko 35%
- Anglie 0,5%

Anglie

- 81% kojení zahájí,
- v 6 měsících kojeno 34%
- od roku 2008 finanční podpora kojení od Vlády

Norsko

- 99% zahájí kojení
- v 6 měsících kojeno 71%
- do roku 1999 kojení podporováno finančně vládou
- od roku 2005 *National resource center for breastfeeding*

ČR

- Zahájí 95,1% kojení
- v 6 měs. kojeno 36,9% (2015)
- Podpora kojení – *Národní laktační centrum/ Laktační liga*
- systematická finanční podpora chybí

VÝHODY KOJENÍ?

VÝHODY KOJENÍ

DÍTĚ:

- Nižší výskyt infekcí (OMA, DCD, GIT, IMC)
- Alergie
- Pouto a harmonický vztah mezi matkou a dítětem
- AIO
- SIDS
- nižší výskyt obezity, ↑TK, ↑chol (ve vyšším věku)

MATKA:

- Prevence poporodní deprese
- Nižší výskyt ca prsu, vaječníků u žen
- DM II. typu
- pohodlnost
- **Není ekonomicky nákladné**

WHO/UNICEF

- ***výlučné kojení po dobu 6 měsíců***
- dále v kojení pokračovat s postupně zaváděným ***příkrmem*** do dvou let věku dítěte i déle. (Globální strategie výživy kojenců a malých dětí ke zkvalitnění výživy dětí z roku 2012 si celosvětově klade za cíl do roku 2025 dosáhnout 50 % kojených dětí ve věku 6 měsíců.)

ESPGHAN – 2012 - příkrmy lze zavádět mezi ukončeným 4. a ukončeným 6. měsícem věku dítěte (navození časně „imunologické tolerance“ (tzn. cílený kontakt s běžnými potravinovými antigeny u všech kojenců vždy již od ukončeného 4. měsíce),
- 2018 – opět se přiklání k názoru WHO

Faktory, kterými zdravotníci
nejvíce ovlivňují úspěch
kojení, shrnuje:

1989 OCHRANA, PROSAZOVÁNÍ A PODPORA KOJENÍ

10 kroků k úspěšnému kojení (revize 2018)

Klíčové řídicí postupy

1.
  - a. Plně dodržovat Mezinárodní kodex marketingu náhrad mateřského mléka a příslušná usnesení Světového zdravotnického shromáždění (WHO).
  - b. Mít písemně vypracovanou strategii přístupu k výživě kojenců, která je běžně sdělována zaměstnancům a rodičům.
  - c. Zavést systémy průběžného monitorování a zpracování dat.
2. Zajistit, aby zaměstnanci měli dostatečné znalosti, kompetence a dovednosti k podpoře kojení.

Klíčové klinické postupy

3. Diskutovat o významu a praxi kojení s těhotnými ženami a jejich rodinnými příslušníky.
4. Usnadnit okamžitý a nepřerušovaný „skin to skin“ kontakt a podporovat matky, aby co nejdříve po porodu zahájily kojení.
5. Podporovat matky v časném zahájení a udržování kojení a ve zvládnání běžných obtíží.
6. Nedávat kojenným novorozencům žádné jídlo nebo tekutiny jiné než mateřské mléko, pokud to není lékařsky indikováno.
7. Umožnit matkám a jejich dětem zůstat společně a podporovat rooming in 24 hodin denně.
8. Podpořit matky, aby rozpoznaly a reagovaly na potřeby svých dětí a kojily podle potřeb dítěte.
9. Informovat matky o rizicích použití lahví, šidítek a dudlíků.
10. Koordinovat propuštění tak, aby rodiče a jejich děti měli přístup k včasné a pokračující podpoře a péči.

World Health Organization

UNICEF

BABY FRIENDLY HOSPITAL INITIATIVE

- WHO/UNICEF označila nemocnice jako nejdůležitější článek v podpoře kojení.
- Už během těhotenství by žena měla být informována o zásadách kojení a po propuštění z porodnice by PLDD měl znát hlavní zásady úspěšného kojení a umět řešit problémy při kojení.

Komise pro kojení ČR

Laktační liga se ztotožňuje s doporučením WHO
International Baby Food Action Network (IBFAN)

Mezinárodní liga La Leche

Mezinárodní asociace laktačních konzultantů

Wellstart International a Academy of Breastfeeding Medicine

HLAVNÍ ZÁSADY (úspěšného) KOJENÍ

- *zahájit kojení do půl hodiny po porodu*
- *neomezovat délku a frekvenci kojení* - příkládání k prsu 8-12x za den
- *Rooming-in* celých 24 hodin
- *do rozvinutí laktace kojit z obou prsů* během jednoho kojení, po té prsa střídat
- při nutnosti dokrmu – alternativní způsob podání – lžíce, sonda, prst, stříkačka,...
- lahve, dudlíky kazí tehniku kojení – příčina předčasného ukončení kojení
  - ragády, retence, mastitidy
- růstové spurty dítěte
- znaky dostatečné výživy a hydratace dítěte
- kojení ve speciálních situacích (SC, vícečetné porody, ↓PH, VVV)
- nabídnout matkám pomoc při kojení po propuštění z porodnice (horká linka)
- nedovolit propagaci volných výrobků umělé kojenecké výživy, dudlíků a kojeneckých lahví, (Mezinárodním kodex marketingu náhrad mateřského mléka)

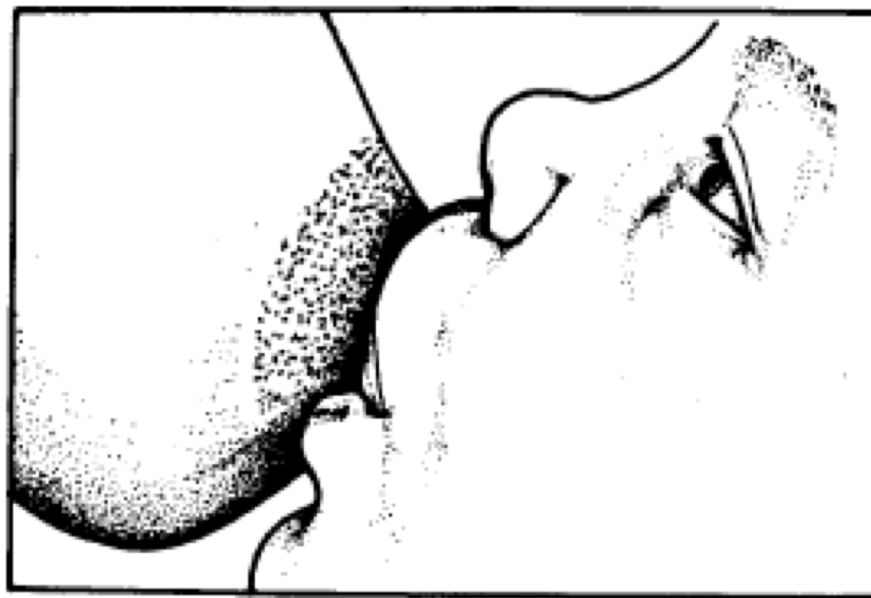

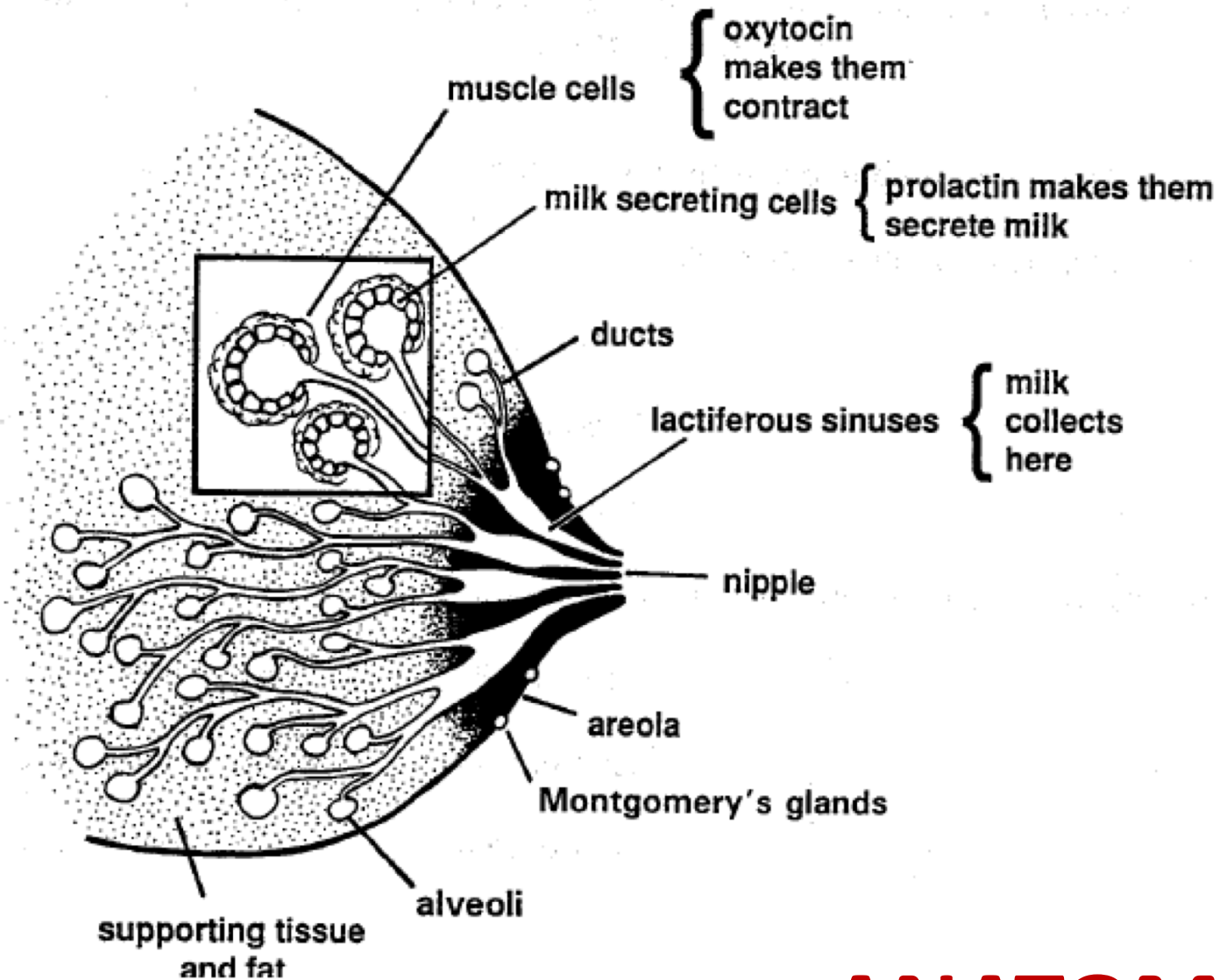
medela

SPRÁVNÁ TECHNIKA KOJENÍ

= Prevence ragád a následných infekčních komplikací – mykózy, mastitidy

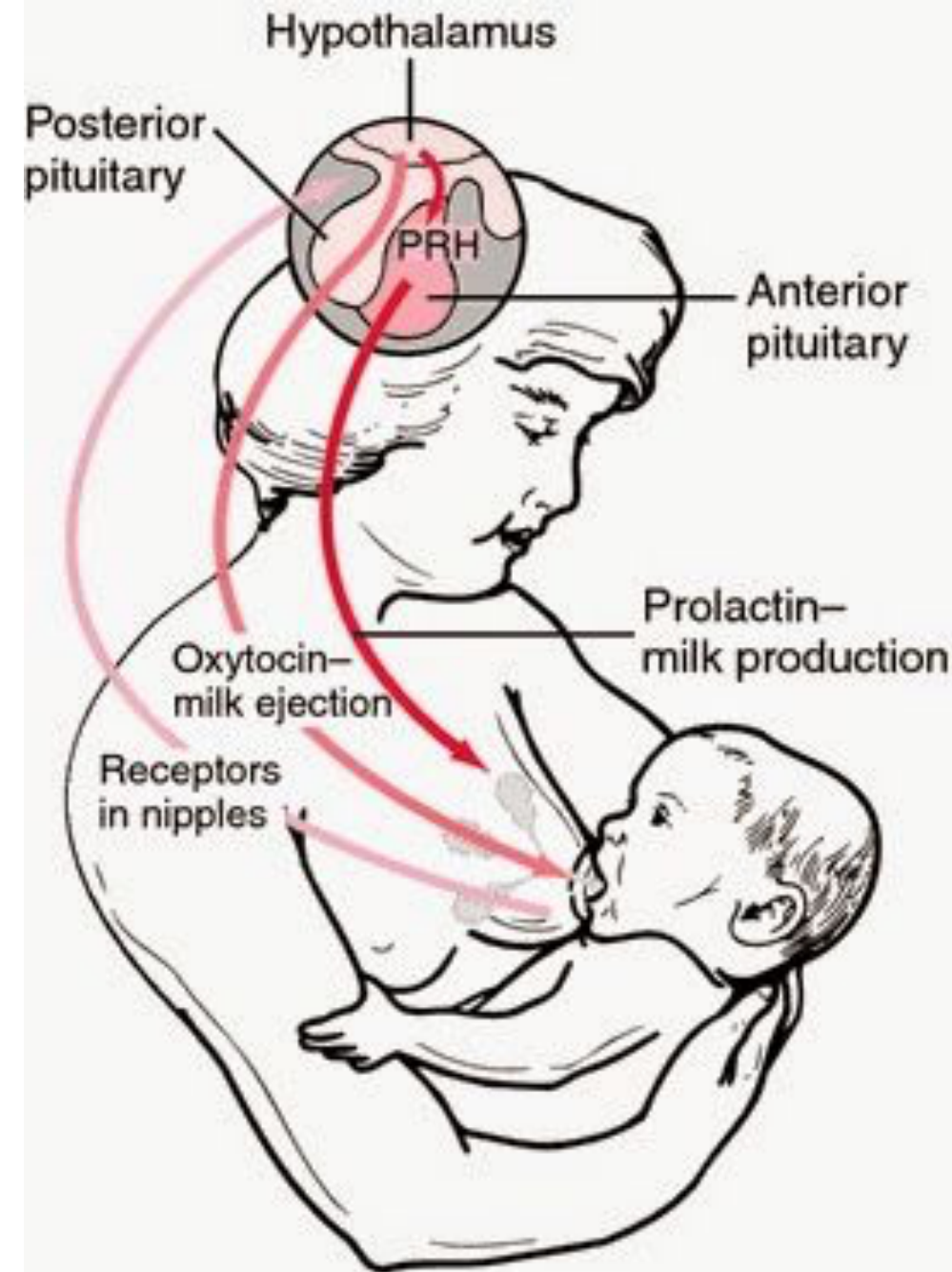

ANATOMIE PRSNÍ ŽLÁZY

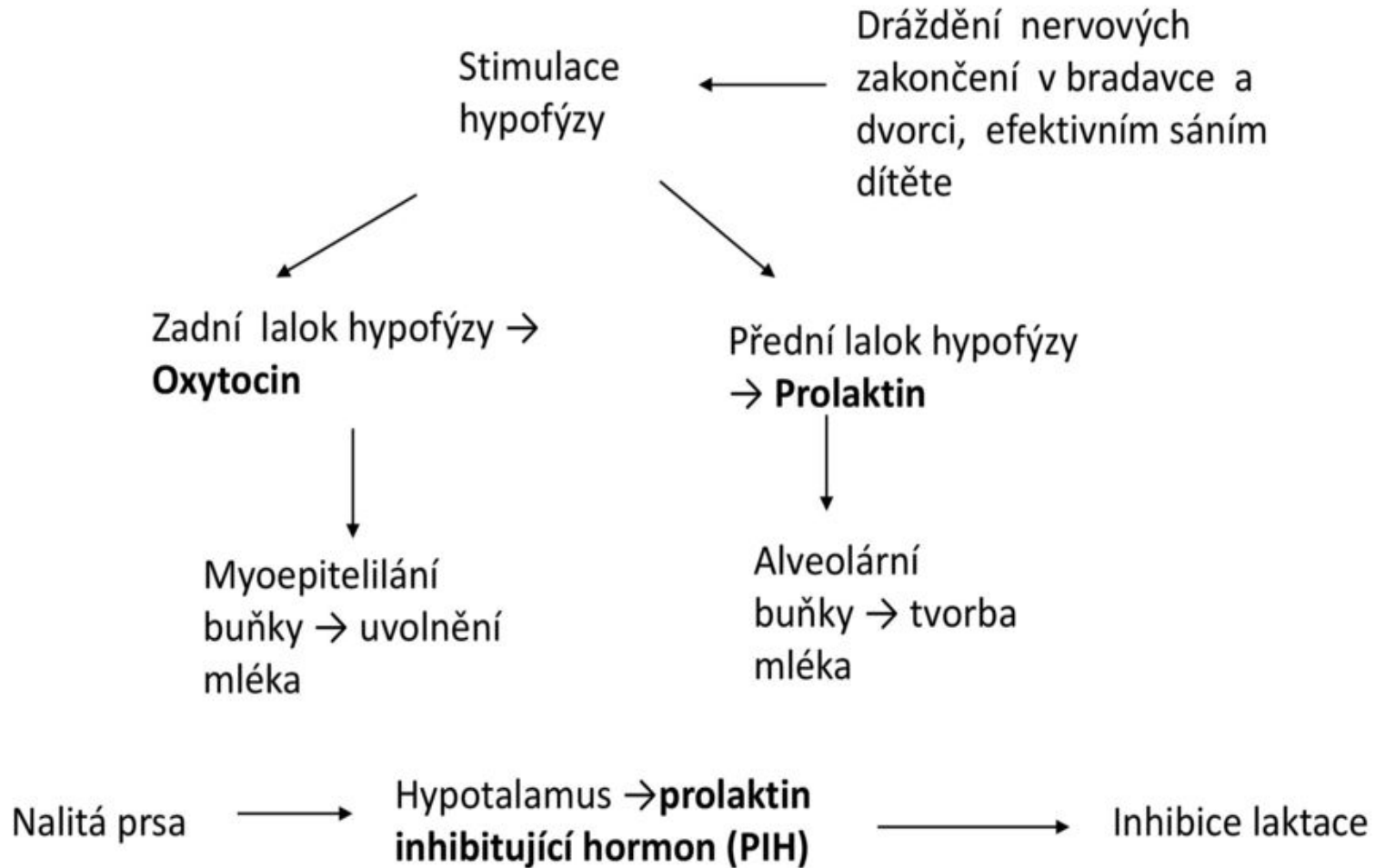
FYZIOLOGIE LAKTACE

- Vliv **estrogenů** na mléčnou žlázu během těhotenství
- Po porodu je odstraněn **blokující vliv placenty** a účinkem prolaktinu se začne tvořit mléko.
- Laktaci zvyšuje stimulace prsních bradavek sáním dítěte.
- Vypuzování vytvořeného mléka při kojení je způsobeno kontrakcí myoepiteliálních buněk mlékovodů účinkem oxytocinu.

PRH = Prolactin-releasing hormone

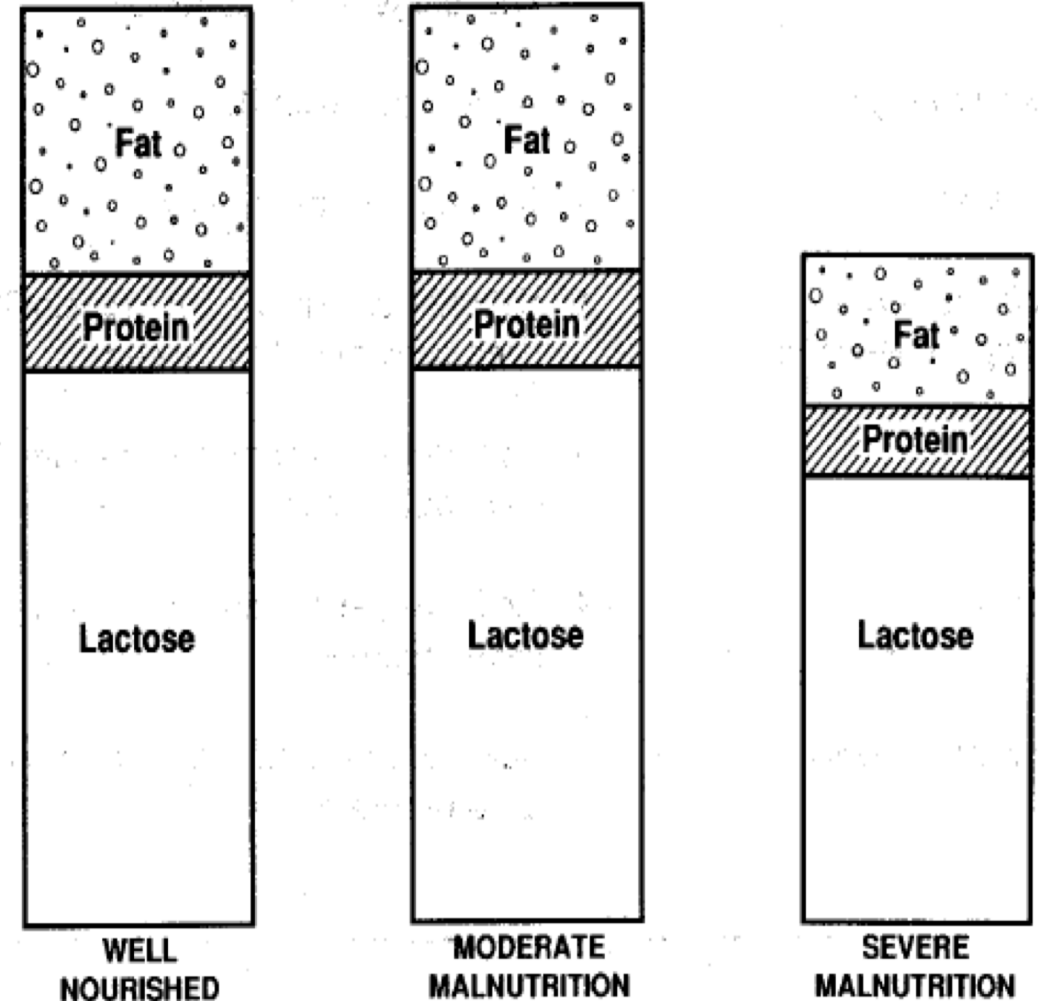
Fyziologie laktace

VÝŽIVA MATKY BĚHEM KOJENÍ

- Množství MM nelze ovlivnit stravou či příjmem tekutin
- Strava vyvážená, pestrá, pravidelná
- sive luštěniny, brukvovitá zelenina, česnek, cibule, smažená, uzená jídla
- Cave! kofein, alkohol
- **Veganská a vegetariánská strava !!!**
  - deficit vit. B12, nedostatek Fe a k.listové
  - jaterní zásoby – často postižené až 2. dítě
  - irreversibilní atrofie CNS

EFFECT OF MOTHERS NUTRITION ON BREASTMILK PRODUCTION

SLOŽENÍ MATEŘSKÉHO MLÉKA

- Mění se dle potřeb dítěte
- V prvních dnech po porodu – kolostrum
- Kolostrum se postupně mění v mléko přechodné a později v mléko zralé.
- U dětí předčasně narozených je složení mléka odlišné a respektuje výživové potřeby těchto dětí.
- Přední a zadní mléko

KOLOSTRUM

- do 4. dne po porodu,
- Poměr laktalbuminu a kaseinu 90:10
- významná imunologická funkce
- nižší energetický obsah (56kcal/100ml)
- Produkce v prvních hodinách po porodu
- obsahuje imunoglobuliny (50% sIgA), složky buněčné imunity (*lymfocyty, makrofágy, polymorfonukleáry*), vitamíny (A, E, K), růstové faktory, cytokiny
- u novorozence – ledviny ještě nejsou schopny vyloučit nálož tekutiny, nízká produkce laktázy ve střevě, vitamin A a E chrání před oxidačním stresem, vitamin K snižuje riziko hemoragie.

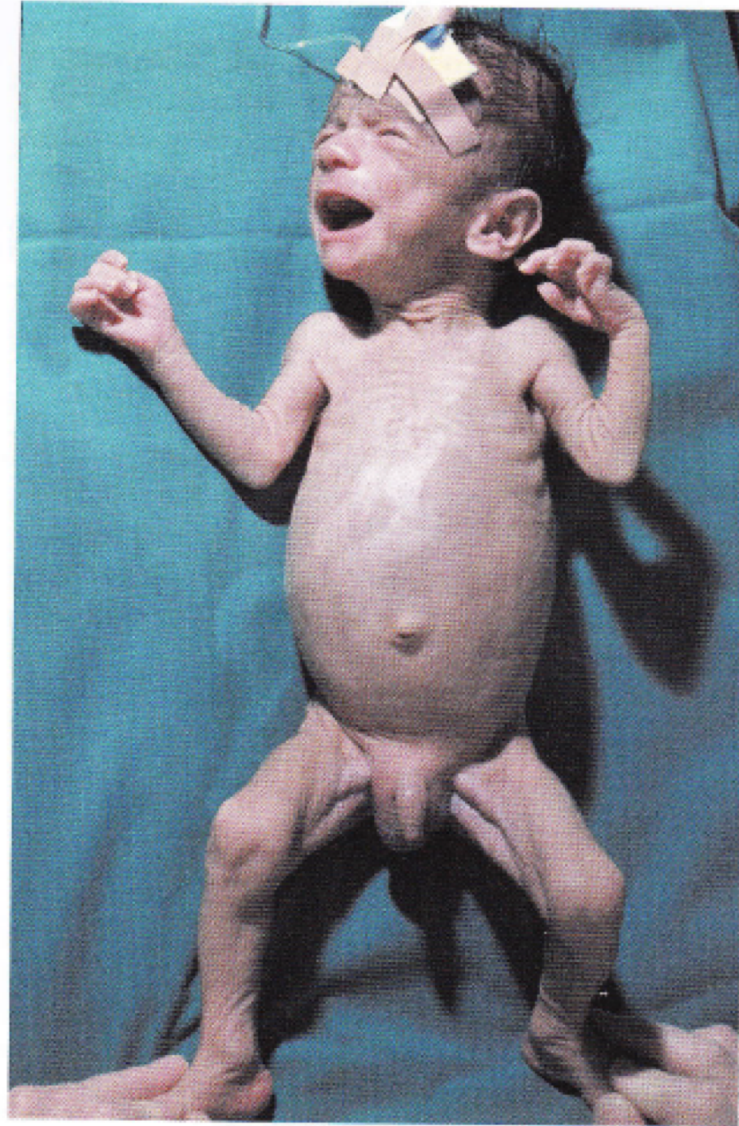
PŘECHODNÉ (tranzitorní) MLÉKO

- 5.-10. den života (postupně se začíná tvořit již cca od 40. hod. po porodu)
- vyšší energetický obsah 60 kcal/100ml,
- vyšší obsah tuku a uhlovodanů,
- nižší obsah bílkovin.

ZRALÉ MATEŘSKÉ MLÉKO

- Od 11. dne života
- Vyšší energetický obsah 68 kcal/100ml MM
- Vyšší obsah tuku
- Obsah uhlovodanů již podobný jako u mléka tranzitorního
- Nižší obsah bílkovin

Přehled složení hlavních druhů mlék v g/100g mléka					
Druh mléka	Voda	Bílkovina	Tuk	Mléčný cukr	Minerální látky
mateřské mléko	87,6	1,2	4,1	7,1	0,2
kravské mléko	87,4	3,2	3,7	4,7	0,8
kozí mléko	86,6	3,6	4,2	4,8	0,8
ovčí mléko	83,9	5,2	6,2	4,2	0,9

Těžká dystrofie u 8 měsíčního kojence krmeného pouze kravským mlékem

Zdroj: Pediatrie, MUNTAU

ZRALÉ MATEŘSKÉ MLÉKO A **BÍLKOVINY**

- 7-10% kalorické hodnoty, ¼ obranné látky
- Lidské mléko má nejméně bílkovin ze všech živočišných druhů
- **11,3–20,7 g/l MM**
- působením kyseliny – vysráží se kasein a oddělí se žlutá tekutina bohatá na bílkoviny (syrovátka).
- ! **Poměr kaseinu a syrovátky je v KM 80:20, v MM 20:80. !**
  - syrovátka MM: α -laktoglobulin, laktoferin a IgA,
  - syrovátka u KM: β -laktoglobulin (hlavní antigenní složka).
- vysoké koncentrace volných AMK – důležitý poměr cystin:methionin → 2:1 (v živočišné říši je to unikátní – podobá se rostlinnému).
Cystin je esenciální AMK pro plod a nezralé dítě.
- vysoká koncentrace taurinu (neutransmitter, vstřebání tuků, semiesenciální).

ZRALÉ MM A TUKY

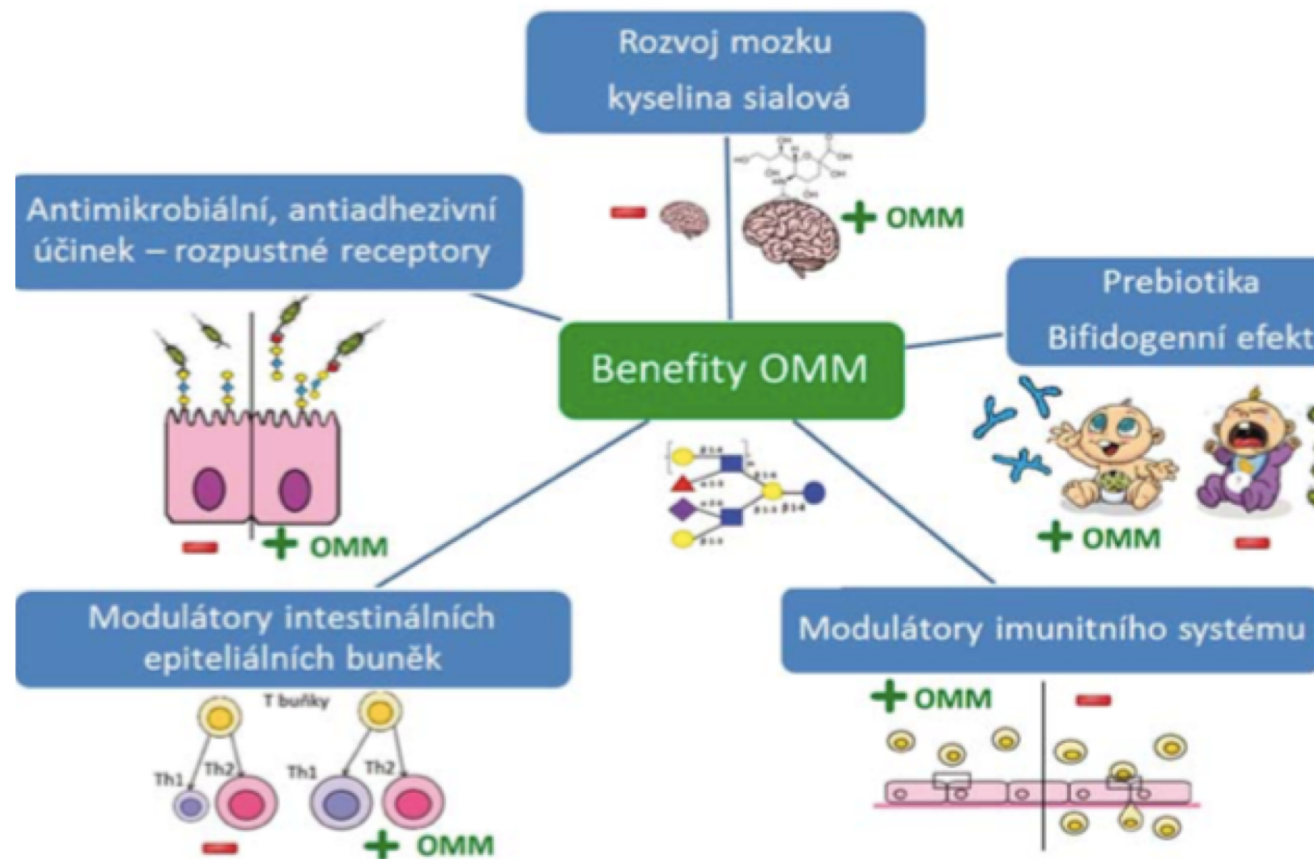
- Koncentrace je asi 40–45 g/l (v kolostru 20 g/l).
- nejvariabilnější složka.
- Spektrum FFA: 42 % nasycených, 57 % nenasycených.
- Významné polynenasycené MK – esenc. pro *vývoj mozku a myelinizaci*.
Kys. arachidonová a linolová, kyselina linolenová a dokohexaenová
(v MM je jich asi 4 × ↑ než v KM)
- 35–50 % denní energetické potřeby.
- Lidé a gorily jsou jediní savci, kteří mají v mléce též lipázu (mají tedy enzym i substrát), protože sekrece pankreatické lipázy není ještě dostatečná.
- Vysoký obsah cholesterolu (až 160 mg/l, prevence aterosklézy a KV on.)

ZRALÉ MATEŘSKÉ MLÉKO A *SACHARIDY*

- asi 7g/ 100ml, 40% kalorického příjmu
- Laktóza – zákl. sacharid MM (glc + gal)
  - Galaktóza
    - syntéza galaktolipidů při tvorbě CNS.
    - Zlepšuje vstřebávání Ca a Fe, podporuje růst Lactobacillus bifidus (vytváří ve střevě kyselé prostředí a brání růstu bakterií).
    - Kojenci živení modifikovaných kravským mlékem jsou kolonizováni koliformní mikroflórou, pH stolice mají vyšší než kojení.
- Oligosacharidy
  - mají význam při udržování složení ekosystému střeva, metabolický substrát pro růst bakterií
  - Charakter falešných receptorů a brání adhezenci koliformních bakterií na střevní epitel.
  - **Bifidus faktor**
- Fruktóza

OLIGOSACHARIDY MM

- přes 200 různých struktur oligosacharidů
- skupina složitých glykanů, odolné vůči gastrointestinálnímu trávení, přecházejí do tlustého střeva → probiotický efekt
- antiadhezivní antimikrobiální látky, zabraňují patogenům uchytit se na povrch sliznice a snižují tak riziko infekcí.
- Modulace epiteliální a buněčné imunitní odpovědi
- k. sialová – rozvoj CNS (množství ovlivněno geneticky i výživou) – sialyzace mozk. gangliosidů, glykoproteinů....

ZRALÉ MATEŘSKÉ MLÉKO A *VITAMÍNY*

- vitamin A – množství podstatně vyšší v MM než v KM, v 2x větší koncentraci v kolostru.
- vitamin K – obsah vysoký v kolostru, po dvou týdnech ho začínají tvořit bakterie ve střevě. Po narození dostane každý donošený novorozenec 1 mg i.m. vitaminu K k prevenci krvácení z nedostatku vitaminu K.
- vitamin D – jeho obsah je v mateřském mléce nízký. Dětem kojeným i dětem živeným kojeneckou formulí se od 2. týdne života preventivně podává vit. D (cholekalciferol)
- obsah vitaminů rozpustných ve vodě kolísá dle příjmu matkou

ZRALÉ MM A MINERÁLNÍ LÁTKY A STOPOVÉ PRVKY

- Kalcium se lépe vstřebává z MM (lepší poměr k fosforu – 2:1).
  - Vysoká koncentrace fosfátů v kravském mléce vede k jejich preferenční resorpci a ke sklonům k hypokalcémii.
  - MM poskytuje dostatečný příjem vápníku v prvních 6 měsících, poté je nutná jeho dodávka např. z bílého jogurtu.
- Železo
  - lepší využitelnost z MM
  - kyselost prostředí- Ph ve střevě
  - Laktoferin v mateřském mléce nese železo a brání jeho vychytávání bakteriemi.
- Zinek je součástí 78 metaloenzymů účastnících se metabolismu a imunity.
- V mateřském mléce je nízký obsah fluoru, proto se kojícím matkám doporučuje užívat 200 µg jodu denně, pokud nekonzumují alespoň 2 porce mořských ryb týdně.

NENUTRITIVNÍ SOUČÁSTI MM:

Růstové faktory	akcelerují vývoj GIT
Makrofágy	obalují bakterie
Komplement	podporuje bakteriální lýzu
Lymfocyty	secernují imunoglobuliny a lymfokiny
Lysozym	antibakteriální enzym, lyzuje buněčnou stěnu
Interferon	antivirové působení
sIgA	chrání intestinální epitel před antigeny z lumina GIT
Laktoferrin	kompetuje s bakteriemi o železo, přenos železa
B 12 a folát vázící proteiny	kompetují s bakteriemi o tyto vitamíny
Bifidus faktor	stimuluje růst bifidobakterií v tračníku
Inhibitory proteáz	inhibuje štěpení bioaktivních proteinů v mléce
Antistafylokokový faktor	lipid s antistafylokokovým působením
Anti-Giardia faktor	lipid s antigirardiovým působením
Lipáza stimulovaná žlučovými solemi	usnadňuje trávení tuku dítětem
Antioxidanty	ochrana před volnými radikály
Beta-kasomorfiny	látky morfinového charakteru, zvyšující práh bolesti dítěte
Bifidobakteria	přítomna na kůži bradavky a volně přecházejí do GIT dítěte

Zdroj: *Fleischer, Michaelsen, Weaver, Branca, Robertson: Feeding and Nutrition of Infants and Young Children, WHO, 2000*

KONTRAINDIKACE KOJENÍ

- ***Absolutní kontraindikace kojení***

ze strany dítěte – Galaktosémie

- s nulovou aktivitou gal-1-puridyltransferázy v erytrocytech
- u donošeného příznaky od 3.-10. dne života
- apatie, zvracení, odmítání kojení, spavost, HPM, progredující icterus, edém mozku, koagulopatie, sepse E. coli, ledvinové selhání - po vypití cca 300ml mléka (100ml MM- 7g laktózy, 3,5 g galaktózy)
- novorozenecký screening

ze strany matky

HIV/AIDS

infekce virem HTLV 1, 2.

- **Částečná kontraindikace kojení**

Ze strany dítěte - PKU – dle hladiny Phe

Ze strany matky: - Abusus drog

DOČASNÉ KONTRAIDIKACE:

- **HSV** na prsu (možno kojit z druhého prsa)
- **HZV**
- **Varicella**, kt. se objeví 5 dnů před a 2 dny po porodu, izolace matky od dítěte, varicella-zoster či standartní imunoglobulin, mléko matky lze dítěti podávat
- **Aktivní TBC** – izolace dítěte, očkování + chemoprophylaxe dítěte, mléko matky lze dítěti podávat
- **Radioaktivní izotopy**
- **Chemoterapie**
- **Narkóza**
- **Některé léky**

Léky během kojení:

- pravidelně aktualizovány lékové KI WHO, UNICEF a AAP
- Nesměšovat podávání léků v těhotenství a při kojení.
- Posoudit výhody kojení pro matku a dítě a rizika expozice.
- Firemní informace bývají často přespříliš opatrné.
- Vybírat spíše léky starší a osvědčené.
- Podávat léky nezbytně nutné, správné indikované a v co nejnižších účinných dávkách.
- Nutná je i spolupráce s matkou, která má být dobře poučena o nežádoucích účincích.

Léky kontraindikované při kojení:

Skupiny léků -		Vliv na novorozence
Cytostatika a imunosupresiva		Mohou ovlivnit růst, způsobit imunosupresi a neutropenii
	Metotrexát	Nízké dávky – kojit lze
	Cyklosporiny	Neprokázány nežádoucí účinky
Soli lithia	Lithium	Vliv na CNS, vysoké koncentrace v mléce
Soli zlata		Kojení se nedoporučuje, variabilní koncentrace
Návykové látky		Vliv na CNS a mateřské chování, kojení se nedoporučuje
Radioaktivní	Terapeuticky	Kojení je kontraindikováno
Izotopy	Diagnosticky	Přerušit kojení na 4–5 eliminačních poločasů
Námelové	Ergotamin	Zvracení, průjem, křeče
Alkaloidy	Bromokriptin	Výrazně snižuje laktaci
Estrogeny a orální kontraceptiva		Výrazně snižují laktaci, po porodu do 6 týdnů se nedoporučují
Iodidy		Ve vysokých dávkách kontraindikovány
Iodové kontrastní látky		Minimální přechod do mateřského mléka, lze kojit
Sulfonamidy, chloramfenikol, nitrofurantoin, salicyláty + deficit glukózo-6-fosfát dehydrogenázy		Mohou vyvolat těžkou hemolýzu

Léky vyžadující opatrnost při kojení:

Skupiny léků		Nežádoucí účinky
Léky ovlivňující CNS		
	Antidepresiva	Dráždivost, neklid, neprospívání
Psychofarmaka	Anxiolytika	Letargie, spavost, váhový úbytek
	Neuroleptika	Clozapin – zvýšená dráždivost, křeče Fenothiaziny – spavost, diskineze
Antiepileptika		Spavost, neprospívání
Fenobarbital		Kumulativní efekt, sedace, methemoglobinémie
Léky s výraznými nežádoucími účinky		
Betablokátory		Bradykardie, tachypnoe, cyanóza
Carbamazepin		Sedace, hyperexcitabilita, cholestáza
Clemastin		Hyperexcitabilita, ospalost
Fenobarbital		Kumulativní efekt, sedace, methemoglobinémie
Clindamycin		Průjem
Indometacin		Křeče
Léky s předpokládaným rizikem		
Fluorochinolony		Poškození kloubních chrupavek
Metronidazol		Potencionálně kancerogenní
Thyreostatika	Carbimazol	Ovlivnění thyreoidálních funkcí novorozence
Sulfosalazin		Průjmy

LÉČBA PSYCHOFARMAKY BĚHEM KOJENÍ

- Obecnou limitací je nedostatek klinických studií
- Nezbytná spolupráce gynekologa, porodníka, psychiatra a neonatologa
- Poučit matku o NÚ
- Volit nejnižší možné dávkování
- Poddávkování – riziko relapsu, zanedbávání péče, kouření, alkoholismus
- Preferována monoterapie
- Podání léku před nejdelší spánkovou periodou dítěte

- **Anxiolytika CAVE! Diazepam** – kumulativní efekt

Léky běžně užívané při kojení:

Skupina léků		Vliv na novorozence
Analgetika, antipyretika	Kyselina acetylsalicylová	Po vysokých dávkách metabolická acidóza
	Paracetamol	V běžných dávkách bezpečný
	Nesteroidní antirevmatika	Podávat krátkodobě působící nebo intermitentně
	Kodein	Pouze krátkodobá léčba
	Morfin	U novorozenců delší eliminační poločas, kojení je doporučováno
Antibiotika		Riziko senzibilizace až riziko alergické reakce u kojence, vliv na flóru GIT, interference při kultivačních vyšetřeních
	Betalaktamy i s inhibitory betalaktamázy	Bezpečné
	Cefalosporiny, aminoglykosidy	Průjmy
	Makrolidy	Obecně považovány za bezpečné
	Sulfonamidy	Ne u dětí se žloutenkou
Antiastmatika	Aminofylin, teofylin	Běžné dávky jsou bezpečné
	Sympatikomimetika	Málo údajů
	Imunopropylaktika	Kromoglykát považován za bezpečný
Antihistaminika	Klemastin	Poruchy spánku, hyperexcitabilita
	Nesedativní antihistaminika	Vhodná při kojení
Antihypertenziva	Betablokátory	Bradykardie, cyanóza, hypotenze, přechodná tachypnoe
	Propranolol, metoprolol, labetalol	Nejvhodnější při kojení
	ACE, blokátory Ca kanálů	Lze je podávat při kojení
	Diuretika	Mohou snižovat laktaci
	Lokální	Nevýznamné
Kortikoidy	Inhalační	Nevýznamné
	Celkové	Jen malé dávky (prednison do 5 mg/den, kortizon do 25 mg/den)
Antikoagulancia	Heparin a nízkomolekulární hepariny	Přestup do mléka minimální
	Warfarin	
Návykové Látky	Nikotin	snižuje laktaci, zvyšuje výskyt SIDS a kojeneckých kolik
	Alkohol	Chronické užívání – riziko psychomotorické retardace
	Kofein	hyperexcitabilita, poruchy spánku

Kojení není kontraindikováno:

- hepatitida A, B, C,
- horečnaté stavy, virózy,
- mastitida,
- očkování dítěte,
- onemocnění zažívacího a uropoetického traktu,
- kouření matky s doporučením ukončení kouření s ohledem na jeho škodlivé účinky na zdraví matky i dítěte,
- léky kompatibilní s kojením,
- příležitostné požití alkoholu s dvouhodinovým odstupem od dalšího kojení.

KOJENÍ A CELIAKIE

- Metaanalýza –
hodnoceno 21 studií vč.
rozsáhlých randomizovaných
studií, hodnocení výlučného
kojení do 6. měsíce a kojení s expozicí lepku (ve 4. měsíci)

- **Závěr: časná expozice lepku nesnižuje riziko rozvoje celiakie**

KOJENÍ A ALERGIE

- Světová prevalence 14%
- dysmikrobie, složení střevní mikroflóry u dětí s vyjádřeným astmatem
- Oligosacharidy – přímý vliv na imunitní systém
- imunologické okno – navození imunologické tolerance
- ABKM

PŘEDČASNĚ NAROZENÉ DĚTI

- Kangaroo mother care
- Pravidelné odstříkávání MM - NGS
- Skladování MM
- Potřeba více energie (110–120 kcal/kg/den), nemocný novorozenec až 150 kcal/kg/den
- Kojení vlastním mlékem + fortifikace mléka
- kolostrum až do 10.-14. dne

VÝHODY KOJENÍ U PŘEDČASNĚ NAROZENÉHO NOVOROZENCE

- **Prevence NEC** – významně snížené riziko
- Méně infekčních komplikací (sIgA)
- lepší neurokognitivní vývoj
- Prokázaná snížená incidence **retinopatie**
- menší výskyt **brochopulponální dysplázie**
- menší zátěž pro ledviny

VÝVOJ REFLEXŮ

- ***Sací a polykací reflex*** – 32. - 33. týden gest. stáří
- ***Hledací reflex*** - od 32. týdne
- Od 28.–30. týdne gestace je možno hradit část výživy kojením nebo krmením mateřským mlékem alternativním způsobem
- vzájemná koordinace sání, polykání a dýchání přítomna od 32.–35. týdne gestace
- po 34. týdnu gestace - zralé reflexy
- ***Lipáza*** – 26. tt
- Kartáčový lem sliznice a přítomnost ***laktázy*** - od 24. týdne gestace

BANKY MM

- Od roku 1987 je v ČR zakázáno dle doporučení WHO kojit dítě cizí matkou či krmit dítě cizím neošetřeným MM
- v roce 1907 - 1. banka MM ve Vídni (Dr. Epstein)
- Celkem 5 bank v ČR
- Pasterizace mléka – 62,5 st. C 30 min – inaktivace HIV a CMC
- Dárkyně musí být zdravá (potvrzení od lékaře) a vyšetřena na HIV, HBsAg, BWR, AST, ALT, výtěry – krk, stolice, vyšetření moče, dodržování základních hygienických požadavků
- **Mikrobiologické vyšetření**
  - žádné potencionální patogeny nesmí být přítomny
  - počet bakterií nesmí překročit 10 na 5/ml

VYUŽITÍ MLÉKA Z BANKY

Nutriční

- nedonošené děti-k zahájení enterálního krmení
- neprospívání
- bronchopulmonální dysplazie (BPD)
- intolerance stravy
- pooperační stavy
- syndrom krátkého střeva
- renální selhání
- popáleniny
- vrozené poruchy metabolismu

Terapeutické

- infekce (průjmy, sepse)
- pooperační stavy (omfalokéla, gastroschiza)
- imunodeficitní stavy (těžké alergie, IgA)
- vrozené poruchy metabolismu
- orgánové transplantace
- neinfekční intestinální onemocnění (sy. dráždivého tračníku, ulcerózní kolitidy)

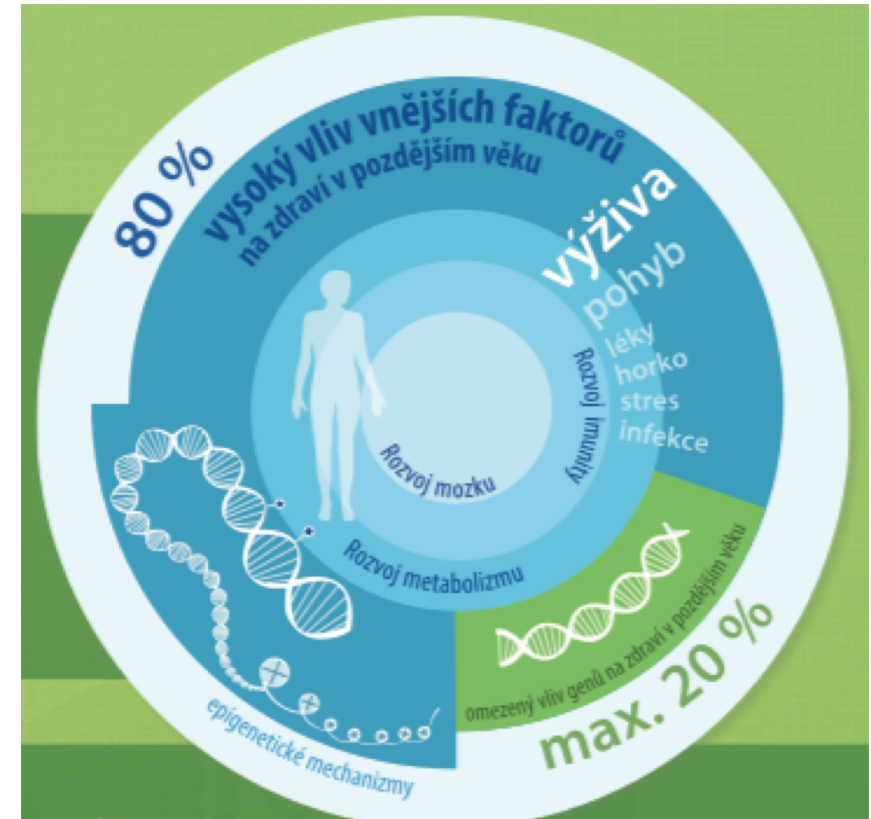
Preventivní

- nekrotizující enterokolitida
- Crohnova nemoc
- kolitidy
- alergie na bílkovinu kravského mléka a sóji
- během imunosupresivní terapie

INICIATIVA 1000 DNÍ DO ŽIVOTA

(www.1000dni.cz)

- výživa dítěte v **PRVNÍCH 1 000 DNECH ŽIVOTA** hraje klíčovou roli pro zdraví v dospělosti.
- semináře *Výživa dětí v časném věku*
- stravovací návyky se formují v časném věku
- ovlivnění metabolických reakcí rámci tzv. *nutričního programování*
- *výživa → složení mikrobiomu*

DĚKUJI ZA POZORNOST 😊

